

wij nu drie kamers. De losse drie-éénheid van het herderskamp smolt samen, in een nieuwe vaste verbinding. De splitsing van vroeger wordt, in het hoofdvertrek, door twee, overdwars in de kamer gehangen sierbalken, figuurlijk aangeduid. Dit huis valt met het vorige nog onder ééne historische benaming, zoolang de haard er open, in het midden van de kamer ligt. Het „Eldhus” in Fäbodvallen, de „rögstu” uit het Noorweegsch Opdal, een verschijning nog uit den sagen-tijd, en de Saksische Ostenfeldgaard, van 1685, worden identiek „aarestu”-haardhuis genoemd. De vorm der stookplaats is dus wel van groote beteekenis, voor de bepaling van het woning karakter. De haard, in het midden, of aan den kant van het vertrek, geplaatst, wijst op een vroeger of later bouwstadium. Wij zagen, hoe het huis zijn vóórhuis kreeg. Dit voorhuis is verdeeld in een

voor- en een achterruimte, de laatste toegankelijk slechts, vanuit de groote, „hooge” kamer. Dit bij-vertrekje (kove) is gezolderd; hier is een uitgangspunt voor verdiepingbouw. In Zweden beperkt de verhooging zich meestal tot een vlierinkje, langs een struikelig laddertrapje, te bereiken door het voorportaal; in Noorwegen ontwikkelt zich hier, met dikwijls voornamelijkheid de „loft”. Dit Noorsche woord, synoniem met verdieping, is toepasselijk op elk gebouw, met een bovenvertrek. De voorraadschuur met ééne étage heet dus ook „loft”; een slaapstede, waar de bedden boven

elkaar liggen, heet: „sang” (slaap) „loft”. De voorraadschuur met opkamer, in Noorwegen en Noord-Zweden, van het huis vrij staande, is er in Zuid-Zweden bijgetrokken; dikwijls vinden wij nu twee schuren, links en rechts aan het huis gebouwd (afb. 10). In den regel steken die bijgebouwen een heel eind boven het lagere middenhuis uit en ondanks het aardig symmetrisch effect, zou het ongepast lijken voor deze ondergeschikte afdeling, bleek er niet de noodzaak van haar bestemming uit, want zoowel tot „bod” voorraadkamer, (wij denken aan het

Duitsche: „Bude”, kast) als tot „hårbärg”, loogerhuis, dienen deze verdieping-schuren. Nog opvallender verschijning in de Skandinavische architectuur is de vrijstaande „bod” of „loft”. De „njäl-la” is haar kinderlijkste vorm; dit vrijstaand bergkastje, waar de Lappen, als ze op excursie gaan, allerlei

AFB. II. NOORSCH E VOORRAADSCHUUR.

kostbaar bezit in achter laten, is niet grooter dan een duiventilletteje. De Noren hebben hun voorraad-schuren zoo uitvoerig bewerkt, alsof het meubelen gold, stukken rijke ornamentkunst ervan gemaakt. De Zweedsche „bod” neemt gewoonlijk het karakter van een verdedigde stelling aan. In beide landen is bij de bouwconstructie, moeilijke toegankelijkheid beoogd. Nooit staan de voorraadkamers onmiddellijk op den grond, maar altijd op een steenen fundament of houten paalgstel; daarom heeten ze ook „stolpbod”, palen-stelten-kamer (afb. II). Met overmaat van voorzorg zijn